

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЩОЇ
МЕДИЧНОЇ (ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ)
ОСВІТИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції з міжнародною участю
в онлайн-режимі за допомогою
системи Microsoft Teams**

(Тернопіль, 20-21 травня 2021 року)

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2021

УДК 378:61(063)(477)

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення : матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. в онлайн-режимі за допомогою системи microsoft teams (Тернопіль, 20–21 трав. 2021 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. – Тернопіль : ТНМУ, 2021. – 592 с.

Матеріали надруковано в авторській редакції. Автори публікацій несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, даних, відповідної галузевої термінології, власних імен та інших відомостей.

2. Kearney K. R., Puglisi M. P., Black E. P., Mahajan P. B. (2020). What do pharmacy students need to know about biochemistry? *Pharmacy Education*, 20(1), 324 – 335. <https://doi.org/10.46542/pe.2020.201.324335>

3. Pasheva M., Nashar M., Kiselova-Kaneva Y., Ivanova D., Galunska B. (2015) Improvement of the biochemistry course for pharmacy students at the Medical University of Varna. *Scripta Scientifica Pharmaceutica*, vol. 1, 15-19.

4. Rodríguez-Martín I., González-Soltero R., RodríguezLearte A. I., Gal-Iglesias B. (2019). Breaking boundaries between subjects: horizontal and vertical integration. Retrieved from: [doi:10.5281/zenodo.2597496](https://doi.org/10.5281/zenodo.2597496).

5. Wijnen-Meijer1 M., van den Broek S., Koens F., ten Cate G. (2020). Vertical integration in medical education: the broader perspective. *BMC Medical Education*, 20:509. <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02433-6>.

ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Круть Ю .Я., Павлюченко М. І., Слинько О. М.

Запорізький державний медичний університет

Вступ. Важко забарвити в один колір наш час, час активного, вимушено критично швидкого розвитку різноманітних дистанційних методик навчального процесу та професійного спілкування на тлі перманентного реформування різних сфер життєдіяльності суспільства, яке розтяглося на десятиліття. Ще важче залишитися в стороні від цих процесів, маючи безпосереднє відношення відразу до двох напрямків - вища освіта і медицина [1, 2, 3]. Саме тому, на наше глибоке переконання, тільки раціональний розвиток системи вищої освіти з постійним коригуванням навчальної програми та втіленням новітніх методик, дозволить забезпечити сучасний, відповідний до світових стандартів, рівень національної медицини за рахунок високого рівня підготовки майбутніх лікарів.

З огляду на це, активний розвиток і впровадження різних симулятивних методів та навчальних методик в систему вищої медичної освіти з метою оцінки й контролю теоретичних знань та практичних навичок на сучасному етапі стає найбільш актуальним напрямком, а відоме поняття «зворотній зв'язок» у концепті підвищення ефективності навчаль-

ного процесу виходить за рамки простої зворотної реакції і може бути визначений як конструктивний інформаційний обмін між викладачем і студентом.

Основна частина. Враховуючи превалювання дистанційної форми навчання, що обумовлено пандемією на COVID-19, змінами у співвідношеннях між вищими медичними навчальними закладами та їх клінічними базами, що разом призвело до звуження можливості у отриманні і закріпленні студентами практичних знань (навичок) на додипломному етапі підготовки, в Запорізькому медичному університеті протягом останнього року було прийнято рішення про більш активне запровадження методів симуляційної медицини, які методично розвивалися в ЗДМУ останнім часом. Крім використання університетського Тренінгового центру, на кафедрах де працюють викладачі, що мають відповідну міжнародну сертифікацію, протягом навчального року почали впроваджуватися елементи симуляційної медицини.

Упродовж навчального року викладачами кафедри акушерства і гінекології, які були залучені до впровадження окремих методик симулятивної медицини, була розроблена методика використання елементів зворотного зв'язку при проведенні практичних занять за Модулем 1. Захворювання жіночої репродуктивної системи.

Відповідно до затвердженого навчального плану у осінньому семестрі 2020-2021 навчального року Модуль 1 Гінекологія вивчали студенти I медичного факультету загальною кількістю 28 груп. У 5-х групах при проведенні практичних занять дистанційно (у системі Microsoft Teams) був використаний такий елемент зворотного зв'язку як описовий зворотній зв'язок, а у 4-х групах – і описовий, і оціночний зворотній зв'язок.

Відповідно до методики, що отримала поширення, зворотній зв'язок здійснювався у три етапи.

На першому етапі («Нова тема») студент самостійно вивчав відповідну тему, використовуючи підручники, лекційний матеріал та навчальні матеріали на електронних ресурсах кафедри.

Другий етап («Відповідь студента») передбачав усну чи письмову відповідь студента (у системі Microsoft Teams), яка дозволяла викладачеві визначити ступінь розуміння студентом нового матеріалу. За результатами роботи студента або академічної групи, викладач робив попередні висновки про хід процесу навчання, досягнення і труднощі окремо взятого студента і в цілому всієї групи. Отримавши інформацію, викладач виконував наступні дії:

1) Проаналізувавши результати групи в цілому, викладачем приймалися відповідні рішення - або продовжити вивчення/закріплення нового матеріалу, або «повернутися» і повторити матеріал, застосувавши інші підходи, можливо, навіть перерозподіливши час практичного заняття.

2) Викладач визначав причини виникнення труднощів у окремих студентів.

3) У групах де проводився оціночний зворотній зв'язок викладач надавав окремим студентам конкретні рекомендації щодо поліпшення роботи.

На третьом етапі («Зворотній зв'язок. Коментар викладача») викладач здійснював описовий зворотній зв'язок, навчаючи студентів правильно використовувати, надані рекомендації: уточнюючи проблемні місця, визначаючи помилки, вносячи виправлення і доповнення в роботу або відповідь.

Слід зазначити, що нами для досягнення ефективності зворотного зв'язку додатково застосовувалися три види так званих «підказок», які допомагали студентам визначити їх наступні кроки: підказка «Нагадування» (звертає увагу студента на мету навчання), підказка «Поетапна допомога» (здійснюється викладачем за допомогою питань, опису проблеми), підказка «Надання зразка» (викладач надає студентам приклади можливих поліпшень, приклади зразкових відповідей).

Безумовно кількість груп, у яких використовувалися зазначені елементи зворотного зв'язку не дозволяє на даному етапі провести об'єктивний статистичний аналіз, але вже зараз можна зробити попередній висновок про те, що вони однозначно сприяють створенню позитивної емоційної атмосфери під час проведення практичного заняття та підвищують зацікавленість студентів у більш активній індивідуальній роботі, як під час самого заняття, так і під час самостійної підготовки до нього.

До того ж попередній аналіз таких показників успішності як абсолютна та якісна успішність, середній бал навчання, у порівнянні середнього показника на курсі з показником у групах, де використовувалися елементи зворотного зв'язку показав, що при відсутності суттєвих змін за показником абсолютної успішності показники якісної успішності та середнього балу у групах де використовувався оціночний і описовий зворотній зв'язок мають тенденцію до росту.

Серед напрямків розвитку, що дозволять у перспективі поширити можливості запровадження даних методик, слід відзначити створення умов більшій кількості викладачів до вивчення методики симулятивної

медицини та збільшення муляжного фонду на клінічних кафедрах, насамперед, тих що викладають на випускаючих курсах (6 курс медичних факультетів). Що стосується збільшення кількості викладачів, що мають можливість оволодіти навичками симулятивної медицини, то в університеті на регулярній основі сертифікованими фахівцями проводиться курс лекцій і практикумів для підготовки нових фахівців у цьому напрямку.

Висновок. Вже перші кроки запровадження у навчальний процес на кафедрі акушерства і гінекології ЗДМУ елементів оціночного та описового зворотного зв'язку вказують на перспективність цього напрямку та необхідність поширення даної методики до перманентного використання з врахуванням наявного міжнародного досвіду.

Література

1. Stenger, Marianne. Tips for Providing Students with Meaningful Feedback. George Lucas Educational Group, Edutopia, August 6, 2014. – URL: <https://www.edutopia.org/blog/tipsproviding-students-meaningful-feedback-marianne-stenger>.

2. McKevitt, C. T. (2106). Engaging students with self-assessment and tutor feedback to improve performance and support assessment capacity. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 13(1). URL: <http://ro.uow.edu.au/jutlp/vol13/iss1/2/>

3. Цикл презентацій Університетського центру симуляції в медичній підготовці (CUSIM) Державного університету медицини і фармації ім. Миколи Тестеміцану, 2019. – URL.: <https://www.cusim.md/education>.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПЕДІАТРІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Круть О. С., Підкова В. Я., Пащенко І. В., Соляник О. В.

Запорізький державний медичний університет

Вступ. Одним із відомих традиційних методів навчання на клінічній кафедрі є підготовка та написання студентами навчальної академічної історії хвороби [1]. Це створює умови для розвитку логічного мислення майбутнього спеціаліста, готує до здатності формулювати результати клінічного спостереження, грамотності висловлювань та дисциплінує студента.